

Laura Serrat
BARCELONA

Pol Guasch

Escriptor. Pol Guasch, que firma poemaris com «Tanta gana» i «La part del foc», s'ha estrenat en el camp de la narrativa amb «Napalm al cor», 6è Premi Llibres Anagrama de Novel·la. Una obra amb què l'autor reflexiona sobre les fronteres de l'amor, la força de la mirada aliena i la capacitat de sobreviure en unes condicions de vida precàries

«La paraula és l'últim bastió d'un món regit per algoritmes on el llenguatge es desfà»

► L'autor Pol Guasch explora la possibilitat d'alliberament dels personatges que viuen en un entorn opressiu a la novel·la «Napalm al cor»

■ Al Pol Guasch (Tarragona, 1997) no li agraden les etiquetes. D'una banda, es podria dir que és investigador al King's College de Londres i, d'altra banda, que ha estat professor de literatura i crítica de la cultura. Però, la designació que li escau més és la d'arqueòleg de les paraules. En el transcurs de l'entrevista amb aquest diari, genera llargs silencis com si cerqués al fons d'un bagul els termes més precisos i els il·lustrés per treure'ls a la llum. La seva cura del llenguatge es detecta en l'obra *Napalm al cor*, guardonada enguany amb el Premi Llibres Anagrama de Novel·la. Una història escrita amb una prosa poètica rica que descriu un món de terra ferma i cel obscuro, on dos personatges busquen sobreviure malgrat les adversitats.

La novel·la «Napalm al cor» està escrita des del cor?

Jo diria que sí. Quan escric sempre ho faig des d'un lloc de màxima honestat i, al mateix temps, de gaudi i de plaer. En el procés d'escriptura, hi havien un seguit d'inquietuds que bategaven, com ara el desig, la idea amorosa, la força del llenguatge... M'interessava tractar aquestes qüestions a través de la ficció. No tenia cap tesi definida, sols una hipòtesi que volia explorar.

Aleshores es va llançar a l'escriptura sense tenir un guió previ?

Totalment. No vaig decidir escriure aquesta novel·la sinó que m'hi vaig trobar. Primer vaig començar perfilant unes frases, després vaig seguir descrivint uns paisatges i, més tard, vaig acabar teclejant unes cartes... I així es va anar configurant tot un entramat d'impressions i d'imatges que vaig sostenir en el temps.

L'espai i el temps del relat són ambigus. Aquesta indefinició és voluntària?

Sens dubte. Quan escrivia la novel·la, tenia l'obsessió de mostrar de la manera més fidedigne possible com la vida se'ns presenta vida. La confusió sempre està present en la nostra quotidianitat, en les experiències que vivim, en les violències que enstravessen, ens els desigs que sentim... I no volia que la forma literària redimís aquesta complexitat del nostre present.

Per tant, la literatura no té la funció d'ordenar el món?

Jo crec que no, en absolut. La literatura, entre tantes altres coses, acompanya aquest procés de complexitat i de dificultat que és la vida.

La devastació de l'entorn ens parla del món interior dels personatges?

Efectivament. La distopia que m'interessava retratar era la distopia interna, la dels cossos. Volia explorar els processos d'acabament interior que sempre estan en consonància amb les realitats materials que ens

Pol Guasch durant el vermut musical per presentar «Napalm al cor» a Manresa, el maig passat

MIREIA RASO

envolten com a éssers. El paisatge de la novel·la no és una metàfora de res, sinó el marc des d'on una vida es construeix amb unes possibilitats concretes.

L'escenari desolador de la història té similituds amb l'actual?

No crec que sigui una resposta que es pugui donar en un sentit universal. No obstant, ens trobem en una època en què hem pres consciència que la nostra vida aquí és caduca. Parlo d'una cosa tan pragmàtica com és el canvi climàtic i aquest acabament lent del món que no estem aturant de cap manera. És aquest un escenari postapocalíptic? Bé, crec

que som víctimes dels imaginaris de films com *Mad Max*, que plantegen que la devastació serà èpica. No obstant, l'acabament d'un món no serà un tall, no tindrà forma d'Apocalipsi bíblica, sinó que és i serà un procés en el que estem instal·lats.

A diferència d'altres distopies, la novel·la presenta el futur com un lloc on dipositar les esperances. Exacte. L'esperança més interessant que s'obre al llibre no és l'esperança calculada, com un relat salvador, sinó que és l'esperança que sorgeix de la desesperança. En un moment de pèrdua i de dissolució, en el que és impossible aferrar-se a res, sor-

geixen tot un seguit de potències i de relats nous que no estaven previstos. De fet, el protagonista aboca tota l'esperança en una idea de l'amor que no qüestiona en cap moment. En efecte, demanar-ho tot a l'amor, que és el que fem sovint, té unes conseqüències.

L'amenaça de la pròpia llengua és una altra de les opressions que viuen els personatges.

Tots ells experimenten la pèrdua de les paraules, que alhora és la pèrdua de la memòria, del vincle i de l'afecte. Un context que no difereix tant del nostre, on les paraules es buiden de tant repetir-les i de convertir-les

en llocs comuns. Aquest maltractament del llenguatge també ve donat per un abisme algorítmic contemporani, en què tot és codificació. D'aquesta forma, la paraula es desfà, deixa de tenir potència en un món regit per un altre llenguatge. Però, al mateix temps, la paraula és l'últim bastió de la batalla, perquè continua sent l'espai des d'on creem realitats, assenyalant l'enemic, construïm un nosaltres.

Les paraules són les cadenes amb les que els humans hem d'aprendre a ballar, deia Nietzsche.

Escriure és un exercici de funambulisme, en què s'ha de procurar designar sense encotillar, donar nom sense condemnar... El procés d'escriptura és molt potent perquè se situa constantment en aquest risc. Si l'entomes, es poden generar coses molt interessants.

En aquest exercici de risc, com es construeix una literatura compromesa que no sigui pamfletària?

Aquest és un debat etern que sempre es formula des dels mateixos llocs de poder i privilegi. Hi ha uns codis socialment establerts del que es neutre i del que no ho és. Però, en l'acte d'emparaular el món, sempre hi ha una decisió sobre què prendre i què no prendre de la realitat, sobre què fixar en negre sobre blanc. I en aquest exercici de selecció d'una part del món que esdevindrà material literari hi ha una gran responsabilitat. Com construir una novel·la que no sigui pamfletària? Doncs amb un gest tan senzill i tan complex com el de fugir de la univocitat i construir imaginaris complexos.

La posició que ocupem en el món no només condiciona l'escriptura sinó també la mirada, com es mostra a la novel·la.

És clar, la mirada mai és neutra. Moltes vegades ens pensem que mirar és un acte innocent, però té les mateixes potències i les mateixes limitacions que la paraula. De fet, el personatge principal intenta fugir d'aquesta mirada aliena des d'un punt de vista naïf i innocent, despullat de prejudicis. A mesura que avança, però, es troba amb tots els esculls que creia que podria evitar. L'esdevenir de la novel·la és ben bé això.

En el seu cas, com s'ho farà a partir d'ara per escriure sense deixar-se influenciar per les mirades alienes?

Una de les coses que més celebros de *Napalm al cor* és haver-la escrit pensant que mai no existiria més enllà dels apunts. Però, què passarà a partir d'ara? No li sé dir. Sempre he relacionat l'escriptura amb el gaudi i el plaer perquè és un espai en què no penso en l'efecte que poden tenir les paraules, sinó que em regeixo per unes altres lleis. Per mi l'exercici d'escriure és un moment en què experimento certa llibertat, ja tinc la sensació de tenir marge per poder obrir horitzons nous i aquest és un privilegi que m'agradaria preservar.